

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida)	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitda xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitda telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махмадризоевна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

MINTAQAVIY TURIZMNING IQTISODIYOT RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORI MISOLIDA)

D. B. O'roqova

I.f.f.d., Buxoro davlat universiteti Turizm va mehmonxona xo'jaligi
kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada, O'zbekistonda turizm milliy iqtisodiyot sifatidagi shakllanish darajasi, turizmning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ustuvor yo'nalishlari, O'zbekistonda turizm infratuzilmasini rivojlantirish imkoniyatlari va turizm potensialiga oid tahliliy ma'lumotlar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: turizm eksporti, turizm hajmi, multiplikativ, davlat turizm infratuzilma, turistik hudud, turistik markaz, turizm resurslari, turizm salohiyati.

Abstract: This article presents the level of formation of tourism as a national economy in Uzbekistan, priority directions of tourism in the development of national economy, opportunities for the development of tourism infrastructure in Uzbekistan, as well as analytical information about the potential of tourism.

Key words: tourism export, tourism volume, multiplier, state tourism infrastructure, tourist zone, tourist center, tourist resources, tourism potential.

Аннотация: В данной статье представлены уровень становления туризма как национальной экономики в Узбекистане, приоритетные направления туризма в развитии национальной экономики, возможности развития туристической инфраструктуры в Узбекистане, а также аналитическая информация о потенциале туризма.

Ключевые слова: туристический экспорт, объем туризма, мультипликатор, государственная туристская инфраструктура, туристская зона, туристский центр, туристические ресурсы, туристический потенциал.

KIRISH

So'nggi yillarda davlatimiz rahbari tashabbusi bilan turizmni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilib, mavjud imkoniyat va salohiyatdan samarali foydalanish borasida zarur chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. "Turizmni rivojlantirish, sohaga investitsiyalar jalb etish, kadrlar salohiyatini oshirish bo'yicha kompleks choralar ko'rishimiz lozim. ...2025-yilda yurtimizga tashrif buyuradigan xorijiy sayyohlar sonini 7 mln. nafarga, turizm eksportidan keladigan yillik daromadni esa 2 mlrd. AQSH doll.ga etkazish" vazifalari belgilab berildi. Mazkur vazifalarni amalga oshirishda xizmat ko'rsatish sohasini innovatsion infratuzilmani shakllantirish va rivojlantirish asosida davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, xizmatlar ko'psatish samaradorligini baholash uslubiyoitini innovatsion o'zgarishlar ta'sirini hisobga olgan holda takomillashtirish, xizmatlar eksporti hajmini oshirish yuzasidan turli ssenariylarga asoslangan prognoz ko'rtatkichlari ishlab chiqish kabi yo'nalishlarda ilmiy tadqiqotlarni olib borish taqozo etiladi.

TADQIQOT USULLARI

Maqolada ilmiy abstraksiyalash, tizimli yondashuv, gravitatsiya usuli, ko'p omilli regressiya, tahlil, induksiya va deduksiya, tadqiqot obyektlari va olingan natijalarni bayon qilish usullaridan foydalanilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Iqtisodiyotning o'ziga xos tarmog'i sifatida turizmning rivojlanishi mintaqa ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bandlik ko'rsatkichini ko'paytirishga xizmat qiluvchi, shuningdek, turdosh va induktsiyalangan sanoat va faoliyat sohaslarini faollashtiradigan, birlashtiruvchi majmui bo'g'in bo'lib xizmat

qiladi, ushbu sohada texnologik takomillashtirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar¹ Tukubayeva J., Bobushev T.S.² Shevchenko E.S.³ Sheresheva M.Y., Polyanskaya Y.Y.⁴ Danilenko N.N., Rubtsova N.V.⁵ mintaqaviy turizm hududiy va mahalliy sarguzashtlarni yengish, uyg'un dunyoni mustahkamlashda keng ufqlarni ochib beradi, Matyakubov U.R., Hayitboyev R., Sattarov A., Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Ataboyev R., Soliyev A., Nazarov M., Qurbonov Sh.⁶, Xidirova G.R.⁷ iqtisodchi olimlar tomonidan tadqiq etilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Har qanday sharoitda, ayniqsa, o'tish davrida turizm infratuzilmasini rivojlantirishda davlat asosiy rol o'ynaydi. Deyarli barcha davlatlar milliy iqtisodiyotda turizm industriyasining ahamiyatini oshirishga harakat qilmoqda. Chunki turizm milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda quyidagi ustuvor yo'nalishlarga ega: mahalliy darajada malakali ishchi kuchi bilan ta'minlash manbai; bozorni shakllantirish mexanizmi va kapital qo'yilmalar oqimi; qurilish (mehmonxonalar, lagerlar va optik aloqa), transport (avtomobillar, avtobuslar, xalqaro standartlarga mos keladigan temir yo'l vagonlari, samolyotlar), shuningdek, xizmat ko'rsatish infratuzilmasi (yoqilg'i quyish shoxobchalari) kabi sohalarda yangi texnologiyalar va nou-xaularni joriy etish vositalari; milliy xalq hunarmandchiligini rivojlantirish vositalari; mamlakat va hududdagi siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatni barqarorlashtirish omillari; tarixiy yodgorliklar va madaniy merosni saqlash usullari; davlatning valyuta daromadlarini samarali oshirish vositalari. Har qanday sharoitda, ayniqsa, o'tish davrida turizm infratuzilmasini rivojlantirishda davlat asosiy rol o'ynaydi. Deyarli barcha davlatlar milliy iqtisodiyotda turizm industriyasining ahamiyatini oshirishga harakat qilmoqda.

Chunki turizm milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda quyidagi ustuvor yo'nalishlarga ega:

- mahalliy darajada malakali ishchi kuchi bilan ta'minlash manbai;
- bozorni shakllantirish mexanizmi va kapital qo'yilmalar oqimi;
- qurilish (mehmonxonalar, lagerlar va optik aloqa), transport (avtomobillar, avtobuslar, xalqaro standartlarga mos keladigan temir yo'l vagonlari, samolyotlar), shuningdek, xizmat ko'rsatish infratuzilmasi (yoqilg'i quyish shoxobchalari) kabi sohalarda yangi texnologiyalar va nou-xaularni joriy etish vositalari;
- milliy xalq hunarmandchiligini rivojlantirish vositalari;
- mamlakat va hududdagi siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatni barqarorlashtirish omillari;
- tarixiy yodgorliklar va madaniy merosni saqlash usullari;
- davlatning valyuta daromadlarini samarali oshirish vositalari.

Umuman olganda, davlat turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun o'zining huquqiy va iqtisodiy asoslarini yaratadi, ushbu soha uchun kadrlar tayyorlash masalasini tartibga soladi, viza tizimini soddalashtiradi, turizm mahsulotlari va an'anaviy tovarlar ishlab chiqarishni rag'batlantiradi.

O'zbekistonda turizm infratuzilmasini rivojlantirish haqida gapirar ekanmiz, biz mamlakatni asosiy turistik hududlarga bo'lish muhimligini ta'kidlaymiz. Bugungi kunda respublikada to'rtta asosiy turistik hudud mavjud: Farg'ona, Samarqand-Buxoro, Toshkent va Xorazm turistik zonalari. Farg'ona turistik hududi Farg'ona vodiysini qamrab oladi. Uning turizm resurslariga arxeologik qazishmalar va me'moriy yodgorliklar, qulay tabiiy sharoit, an'anaviy xalq hunarmandchiligi va san'ati mahsulotlari, sanoat va qishloq xo'jaligi majmualari kiradi. Bu yerda avtomobil va temir yo'llarning keng tarmog'ining mavjudligi ham Farg'ona viloyatidan turizm maqsadlarida foydalanish, uning butun hududida sayyohlik markazlari va dam olish maskanlarini joylashtirish imkonini beradi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi O'zbekiston hududlari tabiiy-iqlim resurslarini rekreatsiya va turizm nuqtai nazaridan kompleks baholashdan iborat. Bunda tabiiy-iqlim rekreatsion va turizm resurslarini aniqlash, ularni har tomonlama baholash mezonlarini ishlab chiqish va viloyatning qishloq ma'muriy tumanlari sharoitida qiyosiy geografik tahlil o'tkazish asosiy vazifalardan hisoblanadi.

Ishda xorijlik va mamlakatimiz olimlarining rekreatsion geografiyaga oid ilmiy ishlari, viloyatlar ekologiya, o'rmon xo'jaligi va statistika viloyat boshqarmalari ma'lumotlaridan foydalanilgan. Ishda statistik, kartografik, qiyosiy geografik, ball va boshqalar kabi tadqiqot usullaridan foydalanilgan.

Mintaqaning rekreatsion va turistik resurs salohiyatini baholashda tabiiy landshaftlar, ularning ekologik holati va jozibadorligi, turizm va rekreatsiyani rivojlantirishdan potensial iqtisodiy foyda hisobga olinadi.

1 Тукубаева Ж., Бобушев Т.С. Развитие туристского потенциала как форма устойчивого развития местных сообществ // Актуальные вопросы современной науки. - 2015. - № 43. - с. 29-38.

2 Ускова Т.В., Копасова С.С. Устойчивое развитие региона: от концептуальных основ к практическим результатам // Экономические и социальные перемены в регионе: факты, тенденции, прогноз. - 2008. - № 3(43). - с. 21-31.

3 Шевченко Е.С. Теоретические аспекты разработки программы организации событийного туризма в регионе // Белгородский экономический вестник. - 2015. - № 4(80). - с. 252-276.

4 Шерешева М.Ю., Полянская Е.Е. Развитие гостиничного бизнеса в регионах России // Финансы и кредит. - 2015. - № 2(674). - с. 36-47.

5 Danilenko N.N., Rubtsova N.V. (2013). Turizm i ustoychivoe razvitie regiona: sotsialnyy i institutsionalnyy aspekty [Tourism and sustainable development of the region: social and institutional aspects] Irkutsk: Izd-vo BGUEP. (in Russian).

6 Soliyev A., Nazarov M., Qurbonov Sh. O'zbekiston hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi. Toshkent. Mumtoz so'z. 2010-y. 196 b.

7 Xidirova G.R. Mintaqa atamasining talqini va mintaqaviy turizm. // Iqtisodiyot va ta'lim., № 6, 2015. – B. 82-86.

Umuman olganda, davlat turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun o'zining huquqiy va iqtisodiy asoslarini yaratadi, ushbu soha uchun kadrlar tayyorlash masalasini tartibga soladi, viza tizimini soddalashtiradi, turizm mahsulotlari va an'anaviy tovarlar ishlab chiqarishni rag'batlantiradi.

O'zbekistonda turizm infratuzilmasini rivojlantirish haqida gapirar ekanmiz, biz mamlakatni asosiy turistik hududlarga bo'lish muhimligini ta'kidlaymiz. Bugungi kunda respublikada to'rtta asosiy turistik hudud mavjud: Farg'ona, Samarqand-Buxoro, Toshkent va Xorazm turistik zonalar. Farg'ona turistik hududi Farg'ona vodiysini qamrab oladi. Uning turizm resurslariga arxeologik qazishmalar va me'moriy yodgorliklar, qulay tabiiy sharoit, an'anaviy xalq hunarmandchiligi va san'ati mahsulotlari, sanoat va qishloq xo'jaligi majmualari kiradi. Bu yerda avtomobil va temir yo'llarning keng tarmog'ining mavjudligi ham Farg'ona viloyatidan turizm maqsadlarida foydalanish, uning butun hududida sayyohlik markazlari va dam olish maskanlarini joylashtirish imkonini beradi.

Toshkentning turistik hududi turizmning barcha turlarini yanada rivojlantirish uchun universal imkoniyatlarga ega. Ushbu sayyohlik hududidagi madaniy yodgorliklar, poytaxt viloyatidagi zamonaviy hayot, qurilishlar, yangi shahar va qishloqlar, zamonaviy madaniyat, tabiat, hududning boy landshafti, rang-barang o'simlik va hayvonot dunyosi uning e'tiborini tortayotgan muhim omil bo'lmoqda. Avtomobil va temir yo'llar tarmog'i Toshkent turizm mintaqasining turistik markazlarini bog'lab, shahar atrofi temir yo'l va avtomobil turizmini rivojlantirish imkonini beradi. Samarqand-Buxoro turistik hududiga Samarqand, Buxoro va Navoiy viloyatlari kiradi. Samarqand va Buxorodagi dunyoga mashhur me'moriy obidalar bu hududda turizmni rivojlantirishga asos bo'lmoqda. Bundan tashqari, Zarafshon daryosi orqali o'tuvchi temir yo'l va Zarafshon tog' tizimi orqali o'tib bo'lmaydigan keng polosali avtomobil yo'llari, yaxshi yo'nalishlar hududda turizmni rivojlantirish uchun nihoyatda qulay omil bo'lmoqda. Xorazm sayyohlik hududining salohiyati, asosan, Xiva Ichan Qo'lining dunyoda tengi yo'q boy tarixiy va me'moriy yodgorliklariga asoslanadi. Mavjud turistik hududlar bilan bir qatorda yanada istiqbolli hududlar bor, ular Jizzax, Qarshi- Termiz va O'rta Qoraqalpog'istondir. Kelajakda ushbu hududlarda mavjud imkoniyatlarning rivojlanishi mamlakatimizda turizm xizmatlari bozorining yanada kengayishiga olib kelishi mumkin.

1-jadval: O'zbekiston viloyatlari hududining tabiiy-iqlim sharoitining qulayligi

O'zbekiston viloyati	Iqlim xususiyatlari	Havoning namligi	Tabiiy resurslarning mavjudligi	Ekologik holat	Infratuzilmalar
Qoraqalpog'iston Respublikasi	eng qulay sharoitlar	qisman qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	- nam joylar - 1,3-1,0;	eng qulay sharoitlar
Andijon	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	nam joylar - 1,3-1,0;	eng qulay sharoitlar
Jizzax	qisman qulay shartlar	qisman qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	nam joylar - 1,3-1,0;	qisman qulay shartlar
Qashqadaryo	qisman qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	nam joylar - 1,3-1,0;	eng qulay sharoitlar
Navoiy	qisman qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	o'rtacha qurg'oqchil hududlar - 1,0-0,7	eng qulay sharoitlar
Namangan	qisman qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	qisman qulay shartlar	o'rtacha qurg'oqchil hududlar - 1,0-0,7	eng qulay sharoitlar
Samarqand	juda qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	juda qulay shartlar	nam joylar - 1,3-1,0;	eng qulay sharoitlar
Sirdaryo	qisman qulay shartlar	qisman qulay shartlar	qisman qulay shartlar	nam joylar - 1,3-1,0;	qisman qulay shartlar
Surxondaryo	qisman qulay shartlar	qisman qulay shartlar	qisman qulay shartlar	o'rtacha qurg'oqchil hududlar - 1,0-0,7	eng qulay sharoitlar
Toshkent	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	Maksimal ball - 5 ball.	eng qulay sharoitlar
Farg'ona	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	nam joylar - 1,3-1,0;	eng qulay sharoitlar
Xorazm	eng qulay sharoitlar	qisman qulay shartlar	eng qulay sharoitlar	o'rtacha qurg'oqchil hududlar - 1,0-0,7	eng qulay sharoitlar
Toshkent sh	eng qulay sharoitlar	eng qulay sharoitlar	qisman qulay shartlar	nam joylar - 1,3-1,0;	eng qulay sharoitlar

Jadval muallif tomonidan tuzilgan. *Reyting shkalasi (iqlimning jiddiylik indeksi, S): $S \leq 2.0$ uchun 2 ball; $2.1 \leq S \leq 2.7$ uchun 1 ball; $2.8 \leq S$ uchun 0 ball. Maksimal ball - 2 ball.*

Hamda tabiiy holatini Baholash shkalasi:

- 5 ball - eng nam joylar - 1,6-1,3;
- 4 ball - nam joylar - 1,3-1,0;
- 3 ball - o'rtacha qurg'oqchil hududlar - 1,0-0,7;
- 2 ball - qurg'oqchil hududlar - 0,7-0,4;
- 1 ball - quruq joylar. Maksimal ball - 5 ball.

Ushbu jadvalda o'z navbatida, tashkiliy-texnologik omil to'g'ri hisobga olinganini dalolat beradi, biroq beqaror tabiiy-iqlim sharoitlari ayrim viloyatlarda turistik oqimni oshirishga yordam bermayapti. Kalendar yilida turistik hududlarda mavsum davri uchun yog'ingarchilik hajmi yuqori bo'lsa ham tendentsiyali ortib borayotgan havo haroratini qoplaymaydi.

2-jadval: O'zbekistonning balneologik resurslari va imkoniyatlari mavjud bo'lgan hududlari :

Mintaqaning balneologik resurslari		Baholash shkalasi
Toshkent viloyati	Shifobaxsh termal suvli mineral buloqlar, balneoterapiyaga ega sanatoriylar va kurortlar.	eng qulay sharoitlar
Namangan viloyati	Noyob shifobaxsh xususiyatlarga ega mineral buloqlar, sanatoriylar va tibbiyot markazlari.	eng qulay sharoitlar
Samarqand viloyati	Mineral suvli shifobaxsh buloqlar, balneoterapiya muolajalari o'tkaziladigan kurortlar va tibbiy xizmatlar.	juda qulay sharoitlar
Farg'ona viloyati	Terapevtik loy va mineral suv buloqlari bo'lgan balneologik kurortlar.	juda qulay sharoitlar
Buxoro viloyati	Mineral suvli shifobaxsh buloqlar, balneoterapiya va tibbiy xizmat ko'rsatadigan sanatoriylar.	qisman qulay sharoitlar
Xorazm viloyati	Shifobaxsh suvli mineral buloqlar, sanatoriylar va balneoterapiya va dam olish uchun kurortlar.	shartli ravishda qulay sharoitlar

Jadval muallif tomonidan tuzilgan*

Reyting shkalasi:

- 5 ball – eng qulay sharoitlar;
- 4 ball - juda qulay sharoitlar;
- 3 ball - qulay sharoitlar;
- 2 ball - qisman qulay sharoitlar;
- 1 ball - shartli ravishda qulay sharoitlar

O'zbekistonning ushbu hududlari tabiiy balneologik resurslardan foydalangan holda 8 terapevtik dam olish uchun turli imkoniyatlar yaratadi . turizm va dam olish . Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning imkoniyatlarini baholash uchun quyidagi formuladan foydalaniladi:

$$T = v * U + v * Z + v * Zp + v * Zm + v * Pp + v * Pm,$$

bu yerda T - alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar salohiyati;

U - milliy bog';

Z - zaxira;

Zp - davlat ahamiyatiga ega qo'riqxonalar;

Zm – mahalliy zaxira;

Pp – respublika ahamiyatiga molik tabiat yodgorligi;

Pm – mahalliy ahamiyatga molik tabiat yodgorligi;

v - og'irliklar. Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning ma'muriy maqomiga muvofiq 1<v oralig'ida bo'lgan og'irliklar qabul qilinadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston hududlari tabiiy majmualariga turistik yuklama mavsum, aniq joylarning ommabopligi, infratuzilmaning mavjudligi va tabiiy obyektlarning jozibadorligi kabi ko'plab omillarga qarab o'zgarishi mumkin va bir qancha takliflar mavjud:

- Mavsumiy davrda ba'zi tabiiy shakllangan yodgorliklar yilning ma'lum vaqtlarida ko'proq sayyohlarni jalb qilishi imkoniyati mavjud. Mintaqalardan Qashqadaryo-Surxandaryodagi tog'li hududlar yozda alpinistlar va tog' sayyohlari uchun dasturlar shakllantirish mumkin, Buxoro-Navoiy, Xorazm hamda Qaraqolpoziiston mintaqalari cho'l hududlarida esa bahorda yoki kuzda harorat qulayroq bo'lganda sayyohlarni jalb qilishi mumkin.
- Mintaqalar turistik salohiyat bo'yicha integratsiyalashuvi natijasida Infratuzilma va xizmatlarni rivojlantirish.
- Xalqaro doirada turizm yarmakalari hamda ko'rgazmalari va tadbirlarida ishtirok etish, shuningdek, turistik marshrutlar va dasturlarni ishlab chiqish kerak.
- Atrof-muhitni saqlashga qaratilgan barqaror turizm, ekologik toza sayohatga qiziqqan sayyohlarga xos tur marshurtlar shakllantirish kerak
- Mintaqa hududlarida ekologik muvozanatni saqlash. Turizm faoliyatining tabiiy resurslarga tabiatga salbiy ta'sirini oldini olish to'grisida yo'l xarita shakllantirish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Fatilloyevna R. G., Bahriddinovna U. D. THE ECONOMIC IMPORTANCE OF NATIONAL CRAFTS IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM //Academy. – 2021. – №. 1 (64). – C. 52-54.
2. Bahriddinovna U. D. Development of the Service Sector: A Comparative Analysis of National and Foreign Practices //” ONLINE-CONFERENCES” PLATFORM. – 2021. – C. 222-228.
3. Bahriddinovna U. D. DEVELOPMENT TRENDS SERVICE RENDERING IN UZBEKISTAN.
4. Bahriddinovna U. D. Independent researcher Bukhara State University.
5. Bahriddinovna U. D. FOREIGN PRACTICES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SERVICE SPHERE.
6. Урокова Д., Акрамова Н. SCRUM: ГИБКИЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ ПРОЕКТАМИ СФЕРА ТУРИЗМА //Talqin va tadqiqotlar. – 2023. – T. 1. – №. 1.
7. Baxriddinovna O. D. TURIZM XIZMATLAR BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNING MOHIYATI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – T. 16. – №. 2. – C. 158-163.
8. Baxriddinovna O. D., Avazovna A. M. A COMPARATIVE ANALYSIS OF KPIS FOR SUSTAINABILITY IN DIFFERENT SECTORS //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – T. 26. – №. 2. – C. 3-11.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.